

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2:40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 11 a

INȘERTUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și loc.
deschis costă șirul 20 fr.

Manuscrisurile nu se în-
napolază.

Cum să ne ajutăm?

II.

Am arătat în numărul trecut: cum trebuie să ne ajutăm, în aceste timpuri grele, la *face-rea sămănăturilor de toamnă* și a altor *lucrări agricole*. După aceea am arătat de ce însemnătate este *păstrarea agoniselei* în toate împrejurările, mai ales însă în împrejurări excepționale, cum sunt acestea, prin cari trecem acum.

Urmează acum să continuăm cu celelalte două cerințe mai de căpetenie pentru împuținarea, pe cât este posibil, a lipselor și nevoilor, cari sunt legate în mod fatal de stările de războiu, dară, mai ales, a preîntâmpina dezastrele, cari, nici ele, nu sunt excluse atunci când războiul se lungeste din cale afară.

Una din aceste două cerințe indicate, deja în numărul precedent este: a stării din toate puterile și cu toate mijloacele ca *poporațiunea noastră să fie ferită de boalele epidemice și să nu scadă moralul*.

Chestiunea salubrității publice e, fără îndoială, de mare importanță. Ei i-se și dă o atențiune deosebită, la toate popoarele pornite pe calea civilizațiunii. Și e natural să fie așa, pentru că toate celelalte bunuri și întreg progresul lumii sunt pendente de sporirea oamenilor, de vigoarea și sănătatea acestora. Ei bine, dacă acest adevăr este atât de evident pentru toate împrejurările, o deplină sănătate a tuturor este cu atât mai necesară în timpurile grele, prin cari trecem acum. Tot greul vieții, în purtarea economiei, razimă în timpul de față pe umerii unui mic număr de bărbați mai în vârstă și a altora în etate de tot fragedă, cum și pe umerii femeilor, încunjurate de multime de copii.

Dacă acum calamitățile, de tot felul, din sate și orașe, s'ar mai spori și prin boale epidemice, răul ar fi la culme. Și tocmai acum e pericolul mai mare de a se furia între noi și această plagă. Viața grea de campanie, imposibilitatea de a se ținea soldații în deplină curățenie, oboselile, frigul, foamea, adesea nutirea cu totul necorespunzătoare și, cu deosebire, venirea lor în atingere cu soldații aduși din țări, unde germele ciumei, holerei și altor boale nu pier niciodată, — toate aceste și încă multe alte cauze fac ca soldații noștri să fie în mare pericol de a se infecta și ei de aceste boale cum și de tifus, disenterie, bubat s. a.; iar apoi prin plasarea celor bolnavi și răniți în spitalele aranjate pentru ei în diferitele orașe și sate din țară, este dată posibilitatea, pe lângă toate precauțiunile ce se iau, de a se răspândi boalele susnumite și între populațiunea, care nu participă direct la războiu și are datoria de a purta alte sarcini, destul de grele și aceste.

Iată, deci, avem motive puternice, cari ne impun datoria de a lua măsuri pentru combaterea, din bunăvreme, a boalelor epidemice în sate și orașe. Legea însăși prevede, în acest scop, constituirea, în toate comunele, a câte unei *comisii de epidemie*, din care să facă parte preoții, învățătorii, membrii primăriei comunale ș. a. Membrii acestei comisii au îndatorirea de a răspândi cunoștințele necesare pentru preîntâmpinarea boalelor epidemice, și în același timp, de a supraveghea și îngriji, ca în toate casele și împrejurimile lor să se observe cea mai mare curățenie, a oferi medicului sprijinul necesar la izolarea bolnavilor și îngrijirea acestora, la dezinfectarea locuințelor etc. Constituirea acestor comisii ar trebui făcută pretutindeni și membrii lor ar trebui introduși în cunoștințele, cari le reclamă chemarea în calitate de membri ai acestora, ca apoi, prin mijlocirea comisiilor, să se

poată răspândi cunoștințele necesare, pentru cazuri de epidemii, la întreaga populațiunea.

Aceasta se impune și din cauză, că țaranul nostru, ca și țaranul altor neamuri, este fatalist și astfel trebuie pusă multă stăruință pentru a-i arăta pericolul și pentru a-l convinge, că e neapărat necesar să se conformeze regulilor impuse de legea sanitară pentru cazuri de epidemii.

Spre acest scop predicile preoților, predici cât de dese, fac serviciile cele mai bune, de asemenea stăruința învățătorului în școală, prelegerile populare și distribuirea de broșuri, cari tratează despre boalele epidemice; dară mai ales distribuirea unor tabele, pe cari să fie notate, pe scurt, regulile principale, cari trebuie observate în timp de epidemie, cu privire la curățenia trupului, hainelor și locuinței, cum și cu privire la nutriție, apa de beut, dezinfectarea locuinței, izolarea bolnavilor etc. Cu un cuvânt trebuie să ne interesăm, acum, cu tot dinadinsul și de chestiunea sănătății poporului, care poate fi amenințată, în tot momentul, de boalele epidemice și pusă la grele încercări.

În legătură cu îngrijirea de sănătatea trupului trebuie avută în vedere, tot așa, dacă nu și mai mult, *tăria sufletească, moralul* populațiunii în vremurile aceste de prăpăd, atât cei ce stau în linia de foc, cât și cei de acasă, pe cari încă îi atinge dogoreala luptelor, trebuie să aibă inimă de oțel. Pentru că, în cazuri de aceste, ne putem aștepta la orice dezastre: la foamete, boale, invaziunea dușmanului, nimicirea satelor și orașelor, primejdierea și celorlalte bunuri, schilodiri și chiar la moartea noastră sau a celor mai iubiți ai noștri. Pentru toate aceste eventualități populațiunea trebuie, neapărat, pregătită. Evanghelia conține, pe toate paginile ei, cuvinte potrivite de îmbărbătare și mângâiere pentru astfel de eventualități. Aceste trebuie utilizate acum, firește, nu băgând groază în suflete, ci cu prudență pastorală. În astfel de timpuri toți trebuie să trăim adevărat creștinește, ținând seamă de principiile cele mai înalte religioase-morale: lucrând cu hărnicie și prevedere, cruțând agoniseala, ajutând pe cei mai lipsiți, făcând bine, aducând jertfe, rugându-ne, cum făceau adevărații creștini în timpul goanelor, ce au avut loc la plămădirea și răspândirea creștinismului, luptând cu bărbăție contra dușmanilor și tuturor relelor și, astfel, stând gata și așteptând ceasul. Dară peste toate, să fim stăpâniți, mai mult decât oricând altădată, de virtuțile cele mai înalte creștinești: de credință, iubire și nădejde. În chipul acesta, orice s'ar întâmpla, vom trece cu bine peste zilele de păcate, ce ne-a fost dat să le trăim.

Amvonul este, mai ales acum, locul cel mai potrivit pentru întărirea și ridicarea moralului. Deci ne îndreptăm, cu încredere, către preoții noștri, rugându-i să facă uz de toată puterea cuvântului pentru întărirea sufletească a turmii lor cuvântătoare.

Am amintit în numărul trecut o seamă de acțiuni ale statului și ale societății, inițiate în scopul ajutorării celor înrolați la oaste și a celor rămași neajutorați acasă.

Trebuie să recunoaștem, că statul, în împrejurările actuale, și-a impus foarte mari sarcini. Războiul costă zi de zi sume horende, cari cresc neîntrerupt prin chemarea continuă a rezervelor și glotașilor, și prin ajutorarea, în număr tot mai mare, a familiilor celor chemați la oaste.

Nu e, deci, mirare, că se simte tot mai mult necesitatea de a se angaja întreagă societatea, prin acțiuni cât mai multe și diferite de ajutorare, atât a celor chemați la războiu, cât și a

celor rămași acasă, cum și a tuturor celor ce au trebuință de ajutor.

La conlocuitorii noștri Sași, s. e., atât de bine organizați în toate privințele, vedem lucrând cu succes *reuniunile lor economice*, de cari au în toate cercurile pretoriale și cu ramificațiuni în toate satele. Fruntașii acestor reuniuni lucrează acum cu multă stăruință și pricepere în interesul membrilor și a nemembrilor, punându-le tuturor la îndemână unelte și mașinele agricole ale reuniunii, ajutând pe membri și nemembri la procurarea și vinderea seminței de sămănat, a nutrețului, a mijloacelor de hrană, a gunoiiului artificial etc.

Aceiași lucrare, cum și o seamă de alte lucrări le săvârșesc *însoțirile lor de credit sistem Raiffeisen, însoțirile de consum și de valorizare*, cu cari sunt înzestrate satele lor. Cu aceste însoțiri, de caracter economic, se întrec și celelalte numeroase însoțiri ale lor, în o lucrare rodnică pentru binele întregii obște din sate și orașe, cum și pentru ajutorarea celor ce luptă pe câmpul de războiu. *Reuniunile lor de femei*, și acestea cu ramificații în toate satele, stăruie și ele cu multă dragoste și cu mult succes pentru adunarea mijloacelor cu cari să alineze suferințele celor din războiu și celor de acasă. Tot așa lucrează și alte reuniuni și societăți de ale Sașilor, așa că la ei, pe cari îi putem lua ca exemplu vrednic de imitat, și în împrejurările de față, inițiativele luate din partea societății sunt pornite și executate cu sistem, asigurat fiind astfel și succesul, un succes cu care se pot mândri.

Mai slab organizați, noi, firește nu am putut și nu putem face ceea ce fac conlocuitorii noștri Sași. Dară totuși am putut vedea toți, cari urmăm cu interes și dragoste ceea ce se petrece în viața noastră publică, că și la noi s'a pornit o mișcare, adevărat mai unilaterală și mai puțin sistematică, însă totuși o mișcare folositoare ce trebuie generalizată, ca să poată fi de un real folos atât pentru cei din războiu, cât și pentru cei de acasă.

1. Pentru ajutorarea celor din războiu:

a) Trebuie să se facă o propagandă intensă și grabnică în toate satele noastre pentru *colectarea de materii calde de iarnă: pânură de lână* (albă ori neagră), apoi *cioareci și sumane* mai puțin purtate, însă spălate și curate, de asemenea *peptare* de piele. Cei ce n'au pe mneni din casă la războiu și dispun de asemenea materii trebuie să-și țină de sfântă datorința a contribui cu ce pot. Este aceasta o faptă din cele mai creștinești. Acela, cari își au în războiu pe cineva, vor trimite și ei pe seama aceluia suman, peptar și cioareci pentru ca să se scutească mai bine de gerul iernii.

În detalii nu vom intra cu privire la modul facerii colectelor și trimerii acelor. Atragem însă și noi, cu această ocazie atențiunea publicului nostru, îndeosebi a învățătorimii noastre, asupra apelului adresat, sub titlul *„Jertfa învățătorilor români”*, de d. Ioan P. Lazar, redactorul „Gazetei învățătorilor” din Șimleu, și indemnăm pe toți să contribuie spre scopul indicat.

b) Să se formeze în fiecare comună câte un *comitet pentru ajutorarea poporului*, constituit sub controlul autorității administrative. Acest comitet să colecteze bani, bucate, cartofi, poame, albituri, pansamente, materii calde de iarnă, haine, strale s. a. O parte din aceste să se destineze pentru cei duși în războiu, altă parte, mai ales bucatele și celelalte articole de hrană, să se distribuie între cei lipsiți din comună. Căci, să nu pierdem din vedere, că lipsa o să devină foarte simțită pentru o mare parte a poporului nostru, îndeosebi la primăvară, după ce vedem, că acum pretul unor articole de

Pretul unui exemplar 10 fileri.

hrană s'a urcat cu 50—100 procente față de cum era la începutul războiului.

2. De altă parte pentru ajutorarea poporațiunii mai lipsite din sate și orașe:

a) Comitetul, de care am amintit în punctul precedent, va trebui să lumineze poporul asupra favorului pus în vedere de autoritățile administrative, că, anume, agricultorii primesc *sămânța împrumut* dela stat, cu singura condiție ca la seceriș să deie maie metrică pentru maie metrică.

b) Să stăruie ca oamenii să întrebuințeze cât mai bine sumele frumoase ce le primesc pentru caii dați spre scopuri de războiu, cumpărându-și în locul acelor alte animale de muncă, ca să nu le rămână jugul pe jos. (Pentru caii cumpărați spre scopuri militare erarul dă la 200 milioane coroane). De altă parte numitul comitet să îngrijească ca și sumele, ce le vor primi oamenii noștri (6 cor. pe zi) drept *taxe de închiriere pentru carele și caii, ce s'au reviriat pentru scopuri de războiu*, de asemenea să le întrebuințeze pentru necesități reale, nu risipindu-le; căci ne putem aștepta la vremuri foarte grele, și nu acum e vremea de a cheltui în mod ușuratic banii câștigați cu atâta trudă, chiar cu punerea capului.

c) După ce a început să se fie dispoziții, ca și pentru scopuri militare să se întrebuințeze în consum *carne de oaie*, comitetul din chestiune, între altele, ar fi de dorit, să organizeze pe economi astfel, ca să-și poată valoriza cât mai bine oile, punându-se în nemijlocită atingere cu comanda teritoriale militare.

d) Comitetul va stăruie să găsească de lucru pentru cei avizați la câștig, iar pe cei ce, răzămându-se pe ajutorul dela stat sau al societății, nu ar voi să lucreze și s'ar deda la trândăvie, să-i amenințe cu pierderea ajutorului de care beneficiază.

e) Unde e posibil să se întocmească, mai târziu, câte o *bucătărie comună*, de unde să fie împărțite cu câte o mâncare caldă la zi cei mai lipsiți din locuitorii comunei, cari altfel în timp de mare scumpete, cum poate să urmeze, ar ajunge peritori de foamă.

f) Acest comitet să încerce a da *pomenilor*, măcar în aceste vremuri grele, o destinație mai bună de cum este, peste tot, aceea care se practică în satele noastre.

g) Nu poate fi îndoială, că aceste comitete ar avea teren și posibilitate de a împiedeca, până la un grad oarecare, și *cămătăria* de care umblă în ruptul capului a face uz oameni și consortii fără suflet, tocmai în împrejurările cele mai critice, cum se pregătesc acum.

3. Multe ar mai fi de zis, dar încheiem, deocamdată, cu un apel la *băncile noastre*, ca și ele să caute căi și mijloace de a porni o acțiune în interesul clientelei lor, b. o., unele asociindu-se în consortii pentru valorizarea produselor micilor proprietari, iar altele, mai ales cele din ținuturile muntoase și neproductive sau din ținuturile, unde producțiunea a fost nimicită sau insuficientă, să se asocieze în scopul procurării de produse agricole, pentru a scăpa poporațiunea de ruină și, poate, și de pierire. Exemple de o asemenea acțiune nu ne lipsesc și nu avem decât să le urmăm.

(„R. E.”)

Situația în Balcani.

— Declarațiile lui Venizelos. —

Arad, 3 Noembrie.

În 27 Oct. n. d. Venizelos, primul-ministru și ministru de externe al Greciei a primit în audiență, în Atena, pe Renzo Larco, corespondentul ziarului italian „Corriere della Sera” căruia i-a făcut lungi declarații despre atitudinea Greciei.

— Guvernul grec — a spus d. Venizelos — a declarat că va căuta să-și mențină neutralitatea în toila actualului războiu european, dar n'a ascuns nici faptul, că *Grecia are obligamente față de Serbia și e gata să satisfacă acestor obligamente*, în cazul când s'ar produce casus foederis. Evident, că în prezent Grecia nutrește dorința ferbinte să nu obvină acest caz. Dorința Greciei este ca flacăra războiului european să nu treacă și în Balcani, a cărei populații după cele două războaie au lipsă de reculegere. Câtă vreme pacea va depinde dela Grecia, fiecare poate să rămână liniștit.

— Raporturile noastre cu Turcia acum câteva luni erau încordate, dar în sfârșit am reușit totuși să ajungem la o înțelegere provizorie relativ la chestia refugiaților. În Europa se știe doar cu siguranță, că numărul refugiaților greci din Asia-mică și Thracia se urcă la 200.000 suflete. Aceștia au fost așezați pe insule. Numai chiar pe insula Mitlene trăiesc 70.000 de refugiați. Din Macedonia s'au refugiat numai 50.000 Turci. Ar fi fost de datoria comisiunii mixte să prețuiască și să schimbe mobilele refugiaților. Pentru ca raporturile bune între cele două guverne să se mențină și pe mai departe, guvernul grec a hotărât să încheie o înțelegere cu Turcia și relativ la chestia insulelor.

— Ce privește Bulgaria, vă pot spune numai atât, că ea se silește să-și mențină neutralitatea. De altfel Bulgaria nici nu a ordonat până acum mobilizarea armatei.

— Evident, că în cazul dacă focul va amenința să ia proporții, fiecare va grăbi să ia măsurile necesare. Bulgaria a urmat până acum aproape politica austriacă în toate acțiunile ei. E evident de altfel, că Bulgaria are oarecari gânduri de răzbunare împotriva Serbiei, dar ea deocamdată așteaptă și pândeste, până când se vor cristaliza evenimentele.

În cazul dacă va învinge Austro-Ungaria, de sigur Bulgaria se va năpusti asupra Serbiei, în alt caz NU. A fost un moment, când Bulgaria cedase politicii rusești și a făcut parte din alianța balcanică, creiată împotriva opresiunii turcești.

— Dar apoi iarăș s'a instăpănit politica austriacă în Bulgaria. În consecință Rusia s'a răsunat și a șters această cea mai nouă putere. De atunci încoace Bulgaria, natural, urmează iarăș politica austriacă. Ea și acum dela monarhie își așteaptă salvarea, deoarece monarhia are un singur inamic în Balcani pe Serbia.

În general politica bulgară e austrofilă, dar există și un curent al opiniei publice care e pentru menținerea neutralității. În Bulgaria se știe foarte bine, că în cazul dacă vor rămâne neutri, darul Rusiei nu va întârzia, dar aceeaș este situația și față de Austria. Deci se poate spune, că în prezent Bulgaria șede între două perini.

Războiul și statele neutrale.

— Dela corespondentul nostru special. —

Viena, 30 Octomvrie.

Evenimentele de pe câmpul de războiu, de sigur, ne atrage azi toată atențiunea, dar cu toate acestea nu mai puțin ne preocupă și atitudinea statelor neutrale. Probabilitatea că, curând sau mai târziu, se vor amesteca și statele, cari azi sunt numai privitoare pasive la lupta uriașă și crâncenă, potentează nervositatea ce stăpânește azi întreaga lumea. Dintre statele neutrale, a tras în zilele din urmă asupra sa atențiunea mai cu seamă Turcia. Amestecul Turciei în războiu — care după știrile mai recente e aproape un fapt împlinit — e provocat de chestia Egiptului. Turciei nu-i mai este posibil să supoarte greutatea stărilor de azi și nu mai are de unde să acopere cheltuielile mobilizării armatei sale, dacă nu intră în războiu. Dar Anglia, pare a fi căutat în timpul din urmă să evite tot ce ar putea provoca izbucnirea conflictului cu Turcia.

În cercurile oficiale ale monarhiei se calculează cu cea mai mare încredere cu intrarea Turciei în războiu. Reiesă aceasta mai cu seamă din faptul, că ziarelor vieneze li s'a adus la cunoștință acum câteva zile, că toate dispozițiile restrictive privitoare la publicarea știrilor despre operațiunile armatelor austro-ungare și germane au fost extinse și asupra știrilor despre mișcările armatei și flotei turcești.

În timpul din urmă au reclamat un deosebit interes și evenimentele din Albania de Sud, mai cu seamă străduințele Italiei de a-și câștiga, pentru o intervenție mai târziu, o bază de operațiune pe țărmul adriatic al Balcanului. Italia și-a pornit acțiunea în Albania în deplină conțelegere cu Grecia.

Discuția asupra atitudinii României, încetase în zilele din urmă. Se pare că nervositatea, ce o provocase atitudinea României în cercurile conducătoare ale monarhiei a dispărut într-o dată. Peste tot presa vieneză tratează această chestie

prin o tăcere și o delicateță, care desigur merită recunoștință.

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI
MODERATE LA ADMINISTRA-
ȚIA ACESTUI ZIAR.

TELEFON: 750.

Războiul.

Canalul Suez periclitat.

Haga. — Agenția Reuter primește din Cairo: O parte din trupele engleze, cari stau gata de război dealungul canalului Suez, a fost trimisă spre sud, de unde au fost anunțate pregătiri dușmane împotriva canalului.

Concentrări de trupe în Alexandria.

Londra. — Guvernul englez, după cum se știe concentrase la canalul Suez 14.000 de soldați. Măsuri de apărare s'au luat de asemenea și în Alexandria, unde au fost concentrați 3000 soldați, în cea mai mare parte australieni. Strămtorile de mare au fost închise cu mine, pentru ca trupele turcești să nu poată pătrunde în Egipt. Comandamentul portului Alexandria, a adus la cunoștință autorităților orașului, că în câteva zile va sosi o trupă de apărare în număr de 50 mii de soldați din Canada și Australia.

Nota triplei antante către Poartă.

Amsterdam. — Agenția Reuter anunță din Londra: Ambasadorul Angliei la Constantinopol încă înainte de a-și reprimi actele de acreditare a prezentat guvernului otoman o notă diplomatică, în care a cerut lămuriri în numele statelor din tripla antantă privitor la evenimentele din Marea Neagră, pretinzând totodată ca guvernul otoman să-i dimită din serviciul Turciei pe ofițerii și matrozii germani, iar vasele Goeben și Breslau să fie desarmate. Nota triplei antante se termină cu amenințarea, că dacă Anglia nu va primi un răspuns mulțumitor, aliații vor întrerupe relațiile diplomatice cu Turcia.

OCUPAREA ȘABATULUI.

Budapesta. — Oficial. — Ofeziunea noastră continuă peste Macova victorios. Inamicul, pe care l'am scos din pozițiile întărite, până acum a încercat puțină rezistență, numai în partea de nord a Șabatului am fost nevoiți să ocupăm cu asalt transeele bine întărite. Coloanele noastre înaintând peste Macova au depășit linia ferată Șabat-Lieznita. Cavaleria noastră e în urma inamicului, deja am făcut și prizonieri.

Armata noastră din Balcani a suferit o pierdere mare: aviatorul nostru militar, locotenentul Sanchez a fost rănit grav de un proiectil inamic, care l'a atins și pe însoțitorul său. Cu toate durerile teribile, făcând o ultimă efortare i-a succes bravului pilot să-și conducă aparatul încă 70 km. la câmpul de aviație unde a aterizat lin. Locotenentul Sanchez a murit ieri în urma rănii primite. Înainte de moarte a mai primit telegrafic dela M. Sa decorație crucea pentru merite. — Gen. Potiorek.

Comisiune italiană pentru studiarea propunerilor rusești.

Berlin. — Asupra răspunsului pe care primul ministru italian Salandra l'a dat ambasadorului rus din Roma, ziarul „Lokal-Anzeiger” află următoarele dela o persoană din cercurile conducătoare italiene:

Răspunsul dat de primul ministru italian înconjoară cu abilitate planurile și propunerile ambasadorului rus Krupensky. În Germania se aștepta poate ca Salandra să-și exprime mirarea sau chiar nemulțumirea față de propunerile rusești. Dacă ar fi procedat astfel primul ministru italian ar fi comis o mare greșală. Căci, ori cât s'ar regreta, este fapt că în Italia curentul iredentist n'a pierdut nimic din importanța lui acum când Austria este angajată într'un greu războiu. Pe acest curent se bazează de altfel și demersul ambasadorului rus. Din lagărul iredentiștilor s'ar fi ridicat o adevărată luptă dacă primul ministru ar fi ignorat pur și simplu propunerea rusă. Salandra n'a voit să dea apă la moara iredentistă și a acceptat să discute propunerea.

Chipul cum a făcut însă aceasta este de o adevărată măiestrie diplomatică.

El a convocat o comisiune, pusă sub președinția sa și compusă din personalitățile cele mai indicate, ca să studieze propunerea care apoi va fi din nou supusă unei cercetări mai amănunțite. După toate probabilitățile comisiunea își va da răspunsul într-un moment.

Al doilea președinte al comisiei a fost numit președintele înaltei Curți de compturi *Finali*, un distins jurist-consult. În ceea ce-l privește pe primul ministru Salandra dăa a făcut studii aprofundate nu numai asupra dreptului administrativ italian dar și asupra dreptului administrativ francez și german, precum și asupra cauzelor de conflict dintre Franța și Germania.

Impotriva persoanelor din cari se compune comisia care are a studia propunerea rusă, guvernul din Petersburg ar putea cu greu ridica vre-o obiecțiune.

Ofensiva în Galiția.

Budapesta. — (Oficial). — *In Polonia rusească lupta e în curgere. În luptele de lângă San Ruși au avut pierderi mari mai cu seamă la Rozwadow, unde am prins 400 Ruși și am cucerit 3 mitraliere. Spre sud de Stary—Sambor o trupă a noastră de asemenea a făcut prizonieri 400 Ruși. În acest ținut și spre nord-est de Turka atacul nostru continuă.* — Gen. maj. Höfer, locuitorul șefului statului major.

Berlin. — (Oficial). — *Dela cartierul general se anunță: La răsărit situația e neschimbată. O încercare de a rupe șirele noastre am respins la Sitkchmen.*

Respingerea Rușilor peste Prut.

Dornavatra. — De când Rușii s'au așezat în fața Cernăuțului pe malul stâng al Prutului, afară de unele hărțuiri mai mici, cari toate s'au terminat în defavorul Rușilor, până în 28 Octombrie n'a avut loc vre-un eveniment mai important. În 28 Octombrie, după amiază, pe la orele 5 și jumătate au căzut primele șrapnele și granate asupra orașului deschis și neapărat, dar n'au făcut nici o pagubă. Artileria noastră a deschis imediat focul asupra bateriilor rusești și după un schimb de foc de o oră și jumătate bubuiturile tunurilor rusești a început să slăbească, încetând în sfârșit cu bombardarea. Patrulile trimise au constatat că Rușii și-au părăsit pozițiile și trupele rusești așezate spre nord-vest dela Mahala s'au retras spre nord-est. Trupele noastre au trecut atunci peste Prut și l'a urmărit în front larg pe dușmanii ce se retrăgea.

În terenul părăsit de Ruși soldații noștri sanitari au cules sute de răniți și morți. Trupele noastre urmărindu-i pe Ruși, le-a cauzat mari pierderi ariergardelor dușmane, respingând grosul armatei dușmane până la granița rusească. După știrile sosite dușmanul alungat se concentrează la Onud. În cursul bombardării orașului am avut un mort și mai mulți răniți. Dintre edificii, au fost foarte puțin ruinate și pot fi cu puțin jefite restaurate. Pe strade s'au cules numeroase șrapnele de ale dușmanului cari n'au explodat. Am făcut mulți prizonieri și o mare pradă de rășboiu.

Guvernul francez se întoarce la Paris.

Milano. — „Corriere dela Sera” anunță din Paris: Guvernul francez s'a hotărât ca în 20 Noembrie să se întoarcă la Paris. Pe 15 Decembrie va fi convocată camera franceză. Cu câteva zile înainte de întrunirea camerei va tine ședință comisiua financiară, pentru ca să discute proiectele financiare pe cari guvernul le va prezenta camerei.

Concedierea unui comandant de brigadă.

Monitorul Oficial anunță că gen. maj. I. Schillig, comandantul brigădei a 7-a de cavalerie din Timișoara, prin supraarbitrare a fost declarat deocamdată de neap pentru serviciu, dându-i-se concediu pe 6 luni.

Ofensiva germană.

Berlin. — (Oficial). — Dela cartierul general se anunță: Atacul nostru la Ypers înaintează Mossines e în mâna noastră. Impotriva aripei noastre drepte luptă armata din Indii. După constatările făcute, aceștia luptă împărțiți pe

întreg frontul englez. În pădurile dela Argonne luptele continuă. Inamicul a suferit aci înfrângere gravă. (Bir. de presă al min. de interne.)

Diferite.

Londra. — Consiliul de miniștri englez a hotărât să anexeze Egiptul, declarându-l colonie engleză.

Constantinopol. — Torghut-pașa a primit comanda supremă peste Dardanele și Bosfor. Comandanții ai armatei care va porni împotriva Rușilor, vor fi Izzed și Sükri pașa.

București. — E vorba că trupele rusești s'au retras din Bucovina în Galiția și Nouasuliță. Mulți români din Basarabia fug în România de frica rășboiului.

Un ziar din localitate publică o scrisoare în care se laudă vitejia batalionului 4 al reg. nostru de casă nr. 33. Acest batalion singur a nimicit trei batalioane din divizia sârbească Sumandia, aruncându-le în Drina pe la Vișegrad în 24 Oct. (Observăm că partea cea mai mare a acestui reg. românesc luptă pe câmpiile galițiene).

Ratko Dimitrieff în misiune specială.

București. — „Universul” primește dela corespondentul său din Iași, că acum câteva zile generalul Ratko Dimitrieff întorcându-se din Rusia a petrecut câteva ceșuri în Iași, apoi și-a continuat calea spre Bulgaria. Aici se crede cu siguranță, că el este incredințat cu o importantă misiune din partea țarului către regele Bulgar.

Conflictul turco-rus. — Turcia dorește pace.

Constantinopol. — Comentând evenimentele petrecute în Marea Neagră, cele mai de seamă ziare turcești în articole, probabil inspirate, declară că Poarta duce un rășboiu drept pentru apărarea drepturilor sale. Poarta era hotărâtă să păstreze cea mai strictă neutralitate. 3 luni de zile ea a tolerat atitudinea ostilă și provocările triplei înțelegeri, dar mai ales a Rusiei. Presa rusească aduce grave insulte Turciei iar în timpul din urmă încontinuu o amenință pe Turcia cu rășboiu, iar „Nowoje Wremja” se referea și la aceea, că Constantinopolul și Dardanelele trebuie să aparțină Rusiei.

Flota turcească n'a putut să rămână pasivă, când ea a găsit o flotă străină în apele turcești care însoțită de un vas pentru depunerea minelor executa manevre suspecte. Tolerând acest fapt, Turcia ar fi risecat să i se întâmple ca în 1853, când lângă Synope o flotă rusească fără o prealabilă declarare de rășboiu a atacat și nimicit flota otomană și a închis cu mine intrarea Bosforului. Ziarele aprobă în unanimitate procedura flotei otomane, care confirmă convingerea, că în ori ce timp Turcia e în posibilitate de a se apăra contra oricărui atac.

Turcia, deși a dat numeroase dovezi despre intențiunile ei pașnice, e hotărâtă să se apere în modul cel mai energetic, căci doară e chestie despre viața sau moartea ei.

Cu toate acestea se constată o calmitate din partea Porții, iar hotărârea ei de a protesta împotriva procedurii Rușilor dovedeste, că declarația de rășboiu nu a avut loc. Dacă Rușii declară acum, că n'au intenționat să înceapă ostilitățile, e probabil că ei vor să explice cele întâmplate ca un rezultat al unor neînțelegeri.

Ziarul „Ikdam” scrie: „Dacă vor să rezolve chestia pe cale pașnică, Turcia e condusă numai de intențiunile pașnice. Guvernul nostru nu vrea să intre în conflict cu nimeni. Dacă într-adevăr e chestie de neînțelegeri, în cazul acesta conflictul va putea fi aplanat pe cale diplomatică. Noi încă ne-am bucura dacă acest conflict ar putea fi aplanat pe cale pașnică.”

Greșeala flotei rusești e evidentă. Vasele turcești n'au făcut altceva, decât că s'au apărat.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 3 Noembrie 1914.

Victime ale rășboiului.

Când treci cu ochii peste lista răniților și a morților și întâlnești câte un nume cunoscut și se strânge inima de durere și-ți zboară gândul la clipele trăite împreună...

Mai crudă a fost durerea mea la trista veste des-

pre moartea profesorului Dr. Alexandru Bogdan, căl El, nouă, tinerilor, nu ne-a fost numai profesor, ci adevărat tată, care ne-a descoperit încă pe băncile școlii greutățile vieții, și cruzimile ei și el tocmai acestor cruzimi a căzut jertfă. Ai fost erou! La glasul de chemare al întregii țări ai prins arma în mână și în fruntea „celor mici” luptând, ca un leu ai căzut și Tu, ca alți mulți.

Și, moartea Ta pe noi elevii Tăi ne doare mai tare, căci te credeam între pereții școlii, de unde ne vorbeai odinioară despre eroii noștri mari; despre Tudor Vladimirescu vorbeai, ca și când nu nouă, ci unui neam întreg spunea, că asupririle prea mari din partea celor de sus, totdeauna au fost întimpinate de isbucniri groz-nice.

Și ai luptat atunci încă, de-a infiltra în noi, nu sentimentul asupritorului, nici acela al supusului, ci rezultatul acestor două. Nu erai pedant, ca ceilalți tovarăși ai tăi, și asta a fost ceea ce a făcut să ne câștigi inimile.

Câtă blândetă, bunătate era în dojana Ta..., câtă blândetă era în fața Ta...

Erai par'că din plejada bătrânilor și totuși făceai parte din învățăceii modernismului.

Când vorbeai despre vremurile vechi, cari erau cu mult mai bune, vedeam în tine un dușman al civilizațiunii. Erăi pe lângă cuvintele poetului:

Și când trec cu drum de fer

Toate cântecele pier....

Ne făceai atent însă, că acum nu ne mai putem gândi așa, căci a te împotrivi civilizațiunii înseamnă peire.

Acum te-ai dus! Un glonț s'a isbit în pieptul Tău, dar un glonț nu poate întuneca un astru. Tu trăiești încă în sufletele noastre tinere, căci prea adânc impresie ai lăsat în urma Ta, decât să se steargă așa curând! Vei fi în veci luna, după a cărei cărmuire stelele se 'nvărtesc!

Acolo unde ești, fil pază nouă....

O rugăciune dela un biet elev de sigur nu va fi respinsă!

Odihnește în pace!

Eremle Nereanțul.

Opera istorică a regelui Carol. — Conferența dlui N. Iorga la Academie. *Academia Română a ținut Vineri sub președinția dlui prof. Dr. C. Istrati o ședință solemnă, închinată memoriei primului rege al României, Carol I, la care a asistat ministrul de externe d. Porumbaru, toți membrii Academiei și o lume distinsă. În fața auditorului strălucit d. prof. N. Iorga a rostit o interesantă conferință despre „Opera istorică a regelui Carol”, pe care o vom da în numărul nostru de mâine.*

† **Dr. Fabius Bontescu.** Primim întristătoare știre, că distinsul tânăr român, avocatul **Dr. Fabius Bontescu**, fratele dlui Dr. Victor Bontescu, a murit moarte de erou pe câmpul de luptă dela Chyrow, în Galiția.

Inmormântarea a avut loc în 24 Oct. n. pe câmpul de luptă. Dr. F. Bontescu moare în vârstă de 28 ani.

Transmitem adânc întristatei familiei și numeroaselor rude a eroului nostru sincerile noastre condoleanțe.

Deschiderea parlamentului belgian. Din Paris vine știrea că parlamentul belgian este convocat pentru 10 Noembrie la Havre.

Pentru spitalul din Alumneu dlecezan (Arad). Rectificăm o greșeală făcută în numărul nostru în care s'au publicat dăruirile pentru acest seminar, și anume: donațiunile au fost colectate de dna preoteasă **Cristina Codrean** din Siclău, iar nu din Ciclova, după cum se publicase greșit.

Dna Codrean va mai trimite în fiecare săptămână câte 50 ouă pe seama acestui spital.

Dela sindicatul ziaristilor din București. Cetim în ziarul „Minerva”: Comitetul „Sindicatului Ziaristilor”, intrunindu-se Vineri seara și luând în cercetare cazul d-lui **Ioan Slavici**, care recunoaște printr-o scrisoare adresată Sindicatului că proprietatea ziarului „Ziua” aparține unui domn **Ravitz**, dar că dânsul își ia răspunderea tuturor articolelor publicate, consideră că

În memoria eroului căzut. În loc de cunună pitorească pe mormântul mult regretatului pro-

fesor **Dr. Alexandru Bogdan**, căzut în război, dăruiește familia exactorului Tordășianu (Sibiu), cor 5, la „Fondul Aurel Vlaicu pentru stipendiarea tinerilor meseriași cu scop de înmulțirea cunoștințelor în străinătate, întemeiat de Reuniunea meseriașilor noștri sibieni.

Adunarea generală a societății naționale de agricultură din România. Ni se comunica din București: Membrii „Soc. naționale de agricultură” s-au întrunit luni seara în adunare generală sub președinția dlui N. Filipescu. Au luat parte la sedința d-nii: N. Filipescu, prințul Brancoveanu, N. Secelanu, Lucasievici, C. A. Mavrodin, Stoianovici, profesor Filip, directorul serviciului zootehnic, C. Filipescu etc.

D. D. Spătaru, directorul soc. naționale de agricultură, face o amănunțită dare de seamă cu privire la asigurările mutuale a obștilor sătești. Arată că societatea a asigurat culturi în valoare de 15,109.403 lei, aparținând la 160 obștii.

La suma de mai sus — după tariful societății de asigurare — ar fi trebuit să se plătească o primă de 284819 lei. Societatea națională de agricultură a acordat un rabat de 25 la sută asupra primelor, încasându-se suma de 242428 lei; adică cu 42390 lei mai puțin ca societățile de asigurare dela noi.

Societatea națională de agricultură a plătit despăgubiri în valoare de 132,186 lei, rămânând un beneficiu net de 111000 lei (45.7 la sută) tot în folosul obștilor.

D. N. Filipescu expune chestiunea irigațiilor în România, arătând ce s'a propus până acum.

Vorbește de proiectele dlor Davidescu și Saligny.

Comunică celor de față că s'a hotărât aducerea în țară a dlui William Wil-Koks — celebru inginer englez care a condus lucrările de irigație în Egipt și Mesopotamia.

Adunarea a luat sfârșit la orele 8 seara.

† **Aurelia Albu născ. Cado**, preoteasă, după grele suferințe a decedat în 15 (28) Oct. în vârstă de 36 ani. Inmormântarea a avut loc în 17 (30) Oct. în cimitirul gr. or. din Geoagiu-sup. Odihnească în pace!

Un consiliu de miniștri român s'a ținut Duminecă la București. Consiliu s'a ocupat între altele cu acapararea grâului din țară de către anume speculatori, precum și cu chestiunea scumpirii zahărului. În ceea ce privește acapararea grâului a fost decis ca în cazul când specula ar face să se urce prețul grâului și ca urmare cel al pâinei statul să rechiziționeze grâul cu prețul maxim de 2200 lei de vagon. Consiliu a decis încă să ia măsuri spre a împiedeca scumpirea zahărului și să obție acest rezultat la nevoie prin cale legislativă.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna” secția teologică din Sibiu s'a constituit pe anul școlar 1914/15 în sedința ținută la 12/25 Octomvrie 1914 sub prezidiul Prea Cuvioșiei Sale dlui director seminarial Dr. Eusebiu R. Roșca în modul următor: președinte Dr. Aurel Crăciunescu prof. sem.; vicepreședinte: Ioan Goron teol. c. III; notar I: Nicolae Gogonea teol. c. III; notar II: Valeriu Olariu teol. c. I; cassier: Liviu Roșca teol. c. II; controlor: Mihail Pușcaș teol. c. III; bibliotecar: Vasile Bărluțiu teol. c. II; vicebibliotecar: George Popescu teol. c. I; econom: Ioan Truția teol. c. II.

Membrii în comisiunea literară: Nicolae Dima teol. c. III, Aurel Gabor teol. c. III, Avram Mateșiu teol. c. III, Aurel Nan teol. c. II, Traian Sava teol. c. II, Zaharie Stanciu teol. c. II, Ioan Gherghel teol. c. I, Liviu Murgău teol. c. I, Nicolae Vasiiu teol. c. I.

Consiliu de miniștri comuni. Se anunță din Viena: Contele Ștefan Tisza a fost Sâmbătă în Viena, unde în ministerul de externe a avut loc un consiliu de miniștri comuni, la care a luat parte afară de primul ministru ungar: ministrul de externe, contele Berchtold, primul ministru austriac contele Stürgh, ministrul comun de finanțe cav. de Bilinski, ministrul de război Krobati și ministrul a latere baronul Ștefan Burian. Consiliul a ținut dela 3 și jumătate după amiază până seara, la 7 și jumătate.

Asigurarea pe viață a unor executați. La o societate de asigurare din Ungaria s'au anunțat zilele acestea trei cazuri de moarte. Cei morți erau doi preoți și un notar. Urmașii lor

au cerut dela societate să lichideze suma asigurată. Societatea a cercetat lucrul și a aflat, că asigurații — au fost osândiți și executați pentru trădare de patrie. Considerând că în condițiile de asigurare nu este prevăzut asemenea caz, societatea, ascultând părerea specialiștilor în materie de drept, a refuzat lichidarea sumei de asigurare. Cu afacerea aceasta se vor ocupa acum judecătorii.

Cine a cucerit tunul cel mai mare al Muntenegriilor? Săptămânile trecute ziarele ungurești și după ele și cele străine vorbind despre luptele dela Bilecca între trupele noastre și cele muntenegrene au adus mari și multe elogii soldaților unguri din Săcuime, cari au dovedit mult eroism în fața dușmanului. Așa, numitele ziare au adus acestor soldați tributul lor de recunoștință între altele mai ales pentru faptul că acești Săcui au cucerit cel mai mare tun de asediu al Muntenegriilor numit „Tamas”, pe care l-au împodobit cu flori și așa în triumf l-au adus în tabără.

Față cu această procedură explicabilă din punctul lor de vedere, dar după părerea noastră, ne-deamnă, primim azi dela un erou român din Sărăjevo, care a luat parte în luptele contra Muntenegriilor și care ne scrie următoarele:

— **Eroismul ostașilor români în războiul cu Rușii, Sârbii și Muntenegrii îl recunosc toate popoarele monarhiei noastre. Ceva însă, cred că nu s'a scris, cel puțin eu n'am citit încă, este VITEJIA FECIORILOR ROMÂNI din reg. de infant. Nr. 37, adică a feciorilor români BIHO-RENI.**

În lupta cu Muntenegrii la Bilecca, Românii au cucerit dela inamic acel tun mare, care e expus de prezent la Schwarzenbergplatz în Viena.

Fotografia celui tun mare de asediu o puteți vedea în toate foile ilustrate, așa și în revista „Wiener Bilder”, Nr. 43 din 25 Octomvrie 1914.

Pentru eroismul dovedit la luarea celui tun mare a fost decorat atunci un Român zugsführer cu medalia de aur.

Bancnote false la cor. 50. În ultimul timp se află în circulațiune din nou bancnote false. Cele mai frecvente sunt cele à cor. 50, a cărora semne distinctive sunt următoarele:

Falsificatele sunt cu 2 milimetri mai înalte decât bancnotele veritabile. Hârtia este ceva mai groasă mai dură și mai puțin elastică. Coloarea fundamentală roză a bancnotei este mai palidă, decât a celei originale. Coloarea figurei este albastră-ultramarin. Conturile figurei sunt mai puțin pregnante, mai dure și mai deschise. Desenul figurilor ideale din contră este mai gros și mai dur. Pe latura cu textul maghiar capul figurei din dreapta este executat extraordinar de dur. Creteala părului este spălăcită. Figura de pe latura germană este în general mai palidă. Pe latura maghiară micile cercuri de sus, în cari se află cifrele 50, sunt neegale și de culoare albastră mai închisă. Conturile cifrelor mari de 50 sunt subțiri și foarte deschise. Din contră cifra decorativă de 50 aflătoare jos la mijlocul bancnotei, care la bancnota veritabilă este de culoare albastră mai deschisă — pe falsificate este de aceeași culoare închisă ca și cealaltă parte a bancnotei. Pe falsificate sunt indicate pe latura maghiară cifra 94346, iar pe latura germană „288 Serie”.

Contribuție de război. Guvernul ungar a pregătit un proiect de lege prin care se va impune o contribuție de război asupra veniturilor dela cor. 20,000 în sus. Noua contribuție se va impune numai pe timp de un an și va fi progresivă. Venitul până la cor. 20,000 va fi scutit de noua contribuție, și se va fixa — precum se anunță — pe baza venitului curat pe anul 1914 (!?)

Englezii prohibesc importul zahărului. Prohibirea importului zahărului în Anglia a adus o mare atingere comerțului german și austriac, aceste două țări fiind în neputință să vândă proviziile lor de zahăr și Anglia fiind piață de desfacere a zahărului din acele țări. Marile provizii de zahăr care se află actualmente în Anglia vor permite vânzarea în detaliu cu prețuri sub cele curente actuale.

Regina Spaniei a născut un băiat. Din Madrid se anunță că regina Spaniei a născut Joi

un băiat. Cel mai nou principe spaniol este al cincelea copil al familiei regale. Regele Alfons este căsătorit dela 1906 cu principesa engleză Victoria Eugenia de Battenberg, și a avut până acum patru copii: infant Alfonso, infant Jaime, infanta Beatrix și infanta Maria.

x **Nouă berărie și ospătarie** se va deschide în Arad în str. Eötvös, lângă farmacia Rozsnyay, restaurată și mobilată radical. Deschiderea va avea loc în 31 Oct. n. Mă voi nizi totdeauna să servesc mușterii cu **beuturi curate și bune, mâncări reci și calde gustoase**, pentru ca în modul acesta totdeauna să posed încrederea on. mușterii. Zilnic bere „Fővárosi Mátyás királysor”.

Vipt se dă și acasă cu preț moderat. Incăperi speciale pentru societăți. Roagă binevoitorul sprijin: **MOJZES FERENCZ**, fostul conducător la „Lloyd” și „Panonia”.

Ultima oră.

RUPEREA RELATIILOR INTRE SERBIA ȘI TURCIA.

Constantinopol. — Reprezentantul Serbiei înaintea de a părăsi capitala Turciei a adus guvernului otoman la cunoștință ruperea relațiilor diplomatice între Serbia și Turcia și cerându-și totodată îndărapt actele de acreditare.

CRIZA DE GUVERN IN ITALIA.

Roma. — „Giornale d'Italia” e informat că fostul prim-ministru Salandra a fost din nou însărcinat cu formarea noului cabinet.

AMBASADORUL TURCIEI A PĂRĂSIT LONDRA

Londra. — Ambasadorul Turciei a părăsit Londra.

MINISTRUL PLENIPOTENȚIAR AL SERBIEI A PĂRĂSIT CONSTANTINOPOLUL.

Constantinopol. — *Legatiunea sârbească de aici și-a îndepărtat inscripția de pe frontispiciul casei. Ministrul plenipotențiar al Serbiei a părăsit orașul.*

RĂSCOALA MOHAMEDANILOR.

Berlin. — „Vossische Zeitung” anunță din Constantinopol: *Răscoala mohamedani de sub conducerea șekului Mehmed au ocupat portul englez Bebera (Sebara) din Egipt, arestând pe funcționarii englezi. Răscoala ia proporții.*

ROMÂNIA RĂMÂNE NEUTRĂ.

Din București se anunță: *Ziarul bulgar „Rieci” scrie că regele Ferdinand ar fi declarat că nu se va abate dela direcția politică urmată de regele Carol. Prin urmare România își va păstra neutralitatea.*

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Augustin Boțioc, Chișineu. Am primit 7 cor. abonament pe Quart. IV. a. c.
Simeon Nicoară, Olvies. Am primit 8.20 cor. în abonament până la 31 Decemvrie a. c.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Mulțămită publică.

Tuturor cunoștințelor și amicilor cari din prilejul trist și dureros al repausării scumpului și neuitatului meu soț

Pavel Secheșan

vienotar în comuna Petre și sublocotenent în rezervă căzut pe câmpul de luptă, — mi-au adresat condolețe și cuvinte de mângăiere în culmea durerii îndurată prin pierderea ireparabilă cu care mâna sorții m-a lovit, — precum și domnilor protopreori, notari și vicenotari, corpului ofițierilor întreg publicului care a participat la înmormântare și soldaților din compania cari i-au dat ultimele onoruri militare, — viu pe această cale a le exprima sincerele și călduroasele mele mulțămiri.

Petre, la 1 Noemvrie st. n. 1914.

Văd. Livia Secheșan n. Pența
invățătoare de stat.

Se 2313-1